

voorbij de
PANDEMISCHE

CHAO

Goed op weg?

Onder redactie
van Dick Bijl

ISBN

978 94 6437 767 5

Eerste druk, december 2022

© 2022 Dick Bijl

Deel I. Algemeen

15

Algemene maatregelen, vaccins en medicijnen

Dick Bijl

22

Overheidsmarketing en beïnvloeding

Willem Sorm

46

SARS-CoV-2: Een wetenschappelijk ongeluk?

Willem Koert en Marcel van Silfhout

64

De vloer op!

Jasper Bovenberg

82

SARS-CoV-2 | Een wetenschappelijk ongeluk?

Willem Koert en Marcel van Silfhout

Volgens gezondheidsautoriteiten en massamedia staat buiten kijf dat SARS-CoV-2, het virus dat de coronapandemie heeft veroorzaakt, afkomstig is uit de natuur. Wie verder kijkt dan de berichten in de wetenschapsbijlagen van de grote dagbladen, stuit echter al snel op aanwijzingen dat de mens zelf de hand heeft gehad in de coronapandemie - en dat overheden en invloedrijke wetenschappers boter op hun hoofd hebben.

Proloog

Tijdens de eerste helft van september 2011, tijdens de vierde ESWI Influenza Conference op Malta, luisteren de aanwezigen met interesse, verbazing en soms zelfs met ontsteltenis naar Ron Fouchier. De Nederlandse viroloog vertelt met zichtbare trots over zijn experimenten met het vogelgriepvirus, dat frequent opduikt in de intensieve veehouderij van Europa en dan stevast leidt tot kostbare ruiming van bedrijven. *'I mutated the hell out of H5N1'*, zegt Fouchier enthousiast doch weinig wetenschappelijk, volgens een artikel dat op 25 januari 2012 verschijnt in De Telegraaf.¹

Artsen en collega's van Fouchier maken zich zorgen over het vogelgriepvirus. Tot nu toe richt het virus aanzienlijke schade aan in de pluimveesector, niet daarbuiten. In Nederland besmet het virus tijdens de uitbraak van 2003 een dierenarts, die vervolgens komt te overlijden.² Daarbij blijft het, wat de dodelijke slachtoffers betreft. Hoewel wereldwijd al enkele honderden mensen ziek zijn geworden door het virus, waarvan ongeveer de helft is overleden, is H5N1 nog niet goed in staat om zich te vermenigvuldigen in de menselijke populatie.³

Maar stel nou dat het vogelgriepvirus straks in staat is om wel mensen te besmetten en ziek te maken? Wat dan? Het onderzoek van Fouchier, verbonden aan het Rotterdamse Erasmus MC, is bedoeld om daarover meer duidelijkheid te krijgen. Op kosten van de Amerikaanse tegenhanger van het Nederlandse RIVM, de *National Institutes of Health* (NIH), heeft Fouchier eerst met betrekkelijk weinig moleculair knip- en plakwerk het genoom van vogelgriepvirus veranderd. Vervolgens heeft hij cellen in zijn laboratorium met het veranderde virus besmet - en het virus vervolgens verder laten muteren.⁴

Uiteindelijk ontstond een vogelgriepvirus dat zich niet alleen via de lucht kan verspreiden, maar in theorie ook uitstekend in staat is om mensen te besmetten. Volgens Fouchier is 'zijn' virus "waarschijnlijk één van de gevaarlijkste virussen die je kunt maken".⁵ Als mensen net zo kwetsbaar zijn voor het virussen als de fretten waarmee hij heeft geëxperimenteerd, zouden bij een uitbraak van het gemuteerde vogelgriepvirus wel eens tientallen procenten van de geïnfecteerde individuen kunnen overlijden. Het nieuwe vogelgriepvirus is bij benadering even dodelijk als het Ebolavirus, dat bij een uitbraak ongeveer de helft van het aantal besmette individuen doodt.⁶

Als het bericht over Fouchiers 'biologische atoombom' via internationale nieuwsmedia naar buiten komt, reageren wetenschappers geschrokken. Ze twijfelen niet aan de goede intenties van Fouchier en al helemaal niet aan zijn wetenschappelijke merites, maar zijn vooral bezorgd over de gevolgen van zijn

creatie op de lange termijn. Wat als het organisme ontsnapt? Wat als terroristen het in handen krijgen? Wat als een schurkenstaat de door Fouchier ontwikkelde technologie gebruikt om een biologisch wapen te maken? De gevolgen zouden niet te overzien zijn. “Dit onderzoek had nooit gedaan mogen worden”, reageert de Amerikaanse bioloog en specialist in biologische rampen Richard Ebright onthutst.⁷

Fouchier en zijn medewerkers waren overigens niet de enige onderzoekers die dit soort experimenten met het vogelgriepvirus uitvoerden. In diezelfde periode rapporteerden Japanse wetenschappers dat ze er eveneens in waren geslaagd het vogelgriepvirus besmettelijk voor mensen te maken.

Als in het najaar van 2011 het rumoer aanzwelt, reageert Fouchier verbaasd. Zijn lab in Rotterdam, waar het virus is gemaakt, is nieuw en voldoet aan de normen. Zijn mensen zijn goed opgeleid en weten wat ze doen. De kans dat het virus vrijkomt is bijkans nul, aldus Fouchier.⁸

Amerikaanse experts op het gebied van de bio-veiligheid betwijfelen dat. Ze wijzen erop dat het onderzoek dat Fouchier heeft uitgevoerd eigenlijk had moeten plaatsvinden in een laboratorium dat aan de hoogste microbiologische veiligheidsvoorwaarden voldoet: een BSL-4-lab. Fouchier ontwikkelde zijn virus echter in een BSL-3-lab.⁹ Zowel BSL-3 als BSL-4-laboratoria zijn geschikt voor onderzoek naar potentieel riskante ziekteverwekkers. Een verschil is dat in BSL-3-laboratoria alleen onderzoek mogen doen naar bekende pathogenen waartegen al effectieve vaccins zijn ontwikkeld. Onderzoek naar nieuwe en nog niet bekende ziektekiemen, alsook het genetisch modificeren van potentieel gevaarlijk ziektekiemen is voorbehouden aan BSL-4-labs.

Daarnaast presenteren de verontruste experts statistieken van onder meer de Amerikaanse *Centers for Disease Control and Prevention* (CDC), waaruit blijkt dat alleen al Amerikaanse biolaboratoria elk jaar wel een paar dozijn gevallen rapporteren waarin iets misgaat met potentieel gevaarlijke virussen en andere ziektekiemen.¹⁰ Monsters raken zoek, vrieskisten met bevroren virussen ontdooien per ongeluk, tijdens experimenten gaat iets fout of een onderzoeker prikt zichzelf met een naald die eigenlijk was bestemd voor een proefdier. In een aantal gevallen komt door zo'n incident een virus of bacterie in de samenleving.

Op basis van die gegevens berekent Lynn Klotz, een onderzoeker van het *Center for Arms Control and Non-proliferation* in Washington, dat de kans dat er de komende jaren pandemieën zullen ontstaan als gevolg van laboratoriumincidenten in de orde van grootte van tientallen procenten ligt.¹¹ De kans dat in een periode van pakweg tien jaar een ziektekiem zal ontsnappen

is groter dan de kans dat dit niet zal gebeuren, aldus Klotz. Fouchier is dat, zover het om zijn eigen laboratorium aangaat, faliekant met hem oneens. Gedurende de jaren die volgen kruisen Klotz en Fouchier meerdere keren de degens in wetenschappelijke publicaties.

Gain of function

Klotz staat niet alleen. De gevaren van het creëren van gevaarlijke ziektekiemen zijn groot, vinden veel critici in de nasleep van de influenzaconferentie van Malta. Het idee is dat door experimenten als die van Fouchier wetenschappers in hun laboratorium kunnen zien waartoe een virus, dat nu voor mensen nog betrekkelijk onschuldig is, na enkele mutaties misschien in staat is. In theorie zouden farmaceuten al in een vroeg stadium vaccins kunnen ontwikkelen.¹² Die hypothetische voordelen wegen volgens Klotz niet op tegen de mogelijke catastrofes die ontstaan als een versleutelde ziektekiem door een *lab leak* ontsnapt. Als dat gebeurt, kan een poging om een dodelijke pandemie te voorkomen juist zo'n pandemie veroorzaken.

Op dat moment is Fouchier niet de enige onderzoeker die *gain of function research* uitvoert. Dit type onderzoek is na de uitbraak van het SARS-virus in 2002 in de virologie zelfs behoorlijk populair. SARS, een afkorting voor *severe acute respiratory syndrome*, dook in de eerste jaren op in een Chinese regio als een mysterieuze longziekte die in twaalf procent van de gevallen een dodelijke afloop had. De veroorzaker was een coronavirus, dat waarschijnlijk afkomstig was van vleermuizen.¹³ Bij de isolatie van het virus speelde de Nederlandse viroloog Ab Osterhaus, toentertijd verbonden aan hetzelfde laboratorium als Ron Fouchier, een prominente rol.¹⁴

SARS schrok de wereld op. Hier was sprake van een nieuw virus, dat kennelijk uit de natuur was overgesprongen naar mensen. Het menselijk immuunsysteem was er niet mee bekend, vaccins of medicijnen die beschermden tegen het virus waren er niet. Gezondheidsautoriteiten vreesden voor een pandemie, maar die bleef uit. De schade bleef beperkt tot enkele duizenden geregistreerde besmettingsgevallen en enkele honderden doden.¹⁵

De uitbraak gaf de moleculaire virologie de wind in de zeilen.¹⁶ De Amerikaanse NIH investeerde miljoenen dollars in projecten waarin onderzoekers als Fouchier op zoek gingen naar potentiële killervirussen in de natuur - en die vervolgens genetisch versleutelden zodat ze konden zien in welke richting zulke pathogenen zich zouden kunnen ontwikkelen. In de context van dat mondiale wetenschappelijke project had een Nederlandse wetenschapper dus een

ziektekiem ontwikkeld die de dodelijkheid van het Ebolavirus paarde aan de besmettelijkheid van het verkoudheidsvirus.

De discussie over de wenselijkheid van deze gang van zaken kwam in Nederland niet goed op gang, maar in de Verenigde Staten is dat anders. Na verhitte discussies besluit de Amerikaanse overheid in 2014 tot een nationaal moratorium op gain of function-onderzoek, totdat er meer duidelijkheid is over de risico's.¹⁷ Pas in 2017, tijdens het turbulente presidentschap van Donald Trump, komt het moratorium te vervallen.¹⁸ En nog eens een paar jaar later, in 2019, duikt er in China weer een coronavirus op. Het nieuwe virus heet SARS-CoV-2. Vanuit de miljoenenstad Wuhan verspreidt het zich over de wereld.¹⁹

De Fauci-mails

Hoewel de wereldgezondheidsorganisatie WHO pas in maart van 2020 verklaart dat er sprake is van een pandemie,²⁰ gonst het op de sociale media al sinds de laatste weken van 2019 van de geruchten over een nieuw besmettelijk en gevaarlijk virus. Volgens de berichten probeert de Chinese overheid de uitbraak verborgen te houden en is het virus ontsnapt uit een laboratorium.

De internetdiscussie laait zo hoog op dat ook politici zich ermee gaan bemoeien. Eén van hen is de Amerikaanse Republikeinse senator Tom Cotton, die zich vroeg in 2020 in een tweet afvraagt of er een verband is tussen de uitbraak en het virologische laboratorium in Wuhan. 'We weten nog steeds niet waar het coronavirus vandaan komt', tweet Cotton. 'Misschien van een markt, een boerderij of een voedselproducent. Ik merk op dat er in Wuhan een [...] laboratorium staat dat werkt met de dodelijkste pathogenen ter wereld. En jawel, ook met coronavirussen.'

De tweet gaat viraal. De senator krijgt het op Twitter vrijwel onmiddellijk aan de stok met Kristian Andersen, een viroloog van het Amerikaanse *Scripps Research Institute*. Andersen reageert misprijzend op de tweet. 'Ik heb er even kort naar gekeken, maar er klopt helemaal niets van. Laat maar waaien.'²¹

Toch heeft de Amerikaanse senator een punt. Journalisten en bloggers traceren op nieuwssites honderden berichten over onderzoek in het Wuhan *Institute of Virology* dat is opgestart na de SARS-uitbraak van 2002. Het is bedoeld om andere potentieel riskante coronavirussen op te sporen in de natuur,²² en in het laboratorium versneld te laten muteren. Wuhan voert dus hetzelfde soort gain of function-onderzoek uit als Ron Fouchier.

De overeenkomsten tussen Fouchiers onderzoek en het onderzoek in Wuhan gaan zelfs nog verder. De Amerikaanse overheidsinstelling NIH betaalt ook

delen van dat onderzoek. Sterker nog, er duiken wetenschappelijke studies op waarin Amerikaanse topvirologen als Ralph Baric - wereldwijd geldt als 'de' expert op het gebied van coronavirussen - samen met onderzoekers uit Wuhan, coronavirussen met genetische technologie besmettelijker maakt.²³ Op kosten van de NIH en uitgevoerd tijdens het moratorium van de Amerikaanse overheid. Het lijkt erop dat de NIH het lab in Wuhan heeft gebruikt als een sluiproute om het moratorium te ontwijken.²⁴

Uit documenten die onder meer dankzij de Amerikaanse krant Washington Post en de website Intercept in de zomer van 2021 boven water komen, blijkt dat al vroeg in 2020 diverse experts zich zorgen maken over de herkomst van het virus.²⁵ Ook Anthony Fauci, een directeur van de NIH die nota bene zelf voor de financiering van het onderzoek door het Wuhan-lab, is niet gerust over de genetische structuur van het virus.

Het coronavirus lijkt sprekend op een virus dat wetenschappelijke studies en databanken aanduiden als RaTG13 of CoV4991. Het is zeven jaar voor de coronapandemie opgedoken in een mijn in het Chinese Yunnan, waar het mijnwerkers een flinke en in enkele gevallen dodelijke longontsteking bezorgde. Wetenschappers van het lab in Wuhan vonden de veroorzaker in vleermuizen.

Coronavirussen komen longcellen binnen via hun spike-eiwitten. Die spike-eiwitten plakken zich vast aan een eiwit op luchtwegcellen, dat de ACE2-receptor heet, waarna het virus de cel kan binnendringen. De spike-eiwitten van het RaTG13-virus uit de Chinese mijn plakken niet goed aan de menselijke ACE2-receptor. Dat de veroorzaker van coronapandemie dat wel kan, komt volgens de op dat moment beschikbare gegevens doordat het een spike-eiwit heeft die voorkomt in weer een ander coronavirus. Een coronavirus dat circuleert onder schubdieren of pangolins, om precies te zijn.²⁶

Een spike-eiwit van een schubdier in een coronavirus van vleermuizen is op zichzelf al enige reden om knip- en plakwerk in een laboratorium te vermoeden. De beide soorten leven immers niet in dezelfde regio. Maar in de genetische code staat nog iets raars: een klein stukje genetisch materiaal dat virologen niet kunnen thuisbrengen.²⁷

Als Fauci deze en andere gegevens op zijn bureau heeft gekregen, organiseert hij van de ene op de andere dag een telefonische conferentie met wetenschappers en managers. Aanwezig bij die conferentie zijn onder meer Kristian Andersen, de viroloog die op Twitter senator Tom Cotton afserveerde, en Andersens Nederlandse collega Ron Fouchier. Ook Marion Koopmans, die

sinds het vertrek van Ab Osterhaus de scepter over Fouchiers lab zwaait, is bij het overleg aanwezig.

Er zijn geen opnames van die conferentie gemaakt, maar deelnemers hebben na afloop wel samenvattingen van het besprokene naar elkaar gemaild. Een deel van de inhoud van die mails is in 2021 met horten en stoten naar buiten gekomen. Daardoor weten we dat de wetenschappers in de telefonische conferentie geen raad weten met de merkwaardige structuur van het virus, vooral niet met het rare kleine stukje genetisch materiaal.²⁸

Het is een cruciaal stukje, dat wel. Het codeert voor een furine-splitsingsplaats aan de zijkant van het spike-eiwit. Het is precies deze furine-splitsingsplaats die het coronavirus zo onwaarschijnlijk besmettelijk maakt. Simpel en ook niet helemaal correct geformuleerd fungeert het stukje als een moleculaire ritssluiting. Als het virus zich heeft vastgeplakt aan de ACE2-receptor van een luchtwegcel, zorgt de furine-splitsingsplaats ervoor dat het virus zich vastritst aan de menselijke cel, zoals twee geliefden tijdens een kampeersessie hun slaapzakken aan elkaar vastritsen. Daarna dringen de genetische codes van het virus de cel in en begint het vermenigvuldigingsproces.

De code voor de furine-splitsingsplaats is zo ongewoon dat hij heel goed kunstmatig kan zijn ingebracht, vindt een aantal aanwezigen. In een mail die Kristian Andersen aan Fauci stuurde is ook de onderzoeker die Tom Cotton niet serieus wilde nemen die mening toegedaan. De experts sluiten ook niet uit dat de furine-splitsingsplaats van natuurlijke origine is. Ze weten het gewoon niet.

Nogmaals, het is niet precies bekend wat er allemaal tijdens het gesprek is besproken. Het is dus niet duidelijk of de deelnemers het hebben gehad over de mogelijkheid dat het geld of de wetenschappelijke kennis die via hen in Wuhan is terechtgekomen, heeft geleid tot een pandemie. Het is ook niet bekend of er is besproken wat de consequenties voor hen persoonlijk zouden zijn als zijzelf direct of indirect betrokken zouden zijn bij een uitbraak van SARS-CoV-2. Het is ook niet duidelijk of de betrokken hebben gesproken over de gezamenlijke wetenschappelijke publicaties over de genetische modificatie van coronavirussen die in samenwerking met Wuhan tot stand zijn gekomen tijdens het moratorium op gain of function-onderzoek.

Wat wel blijkt uit de mails is dat het gezelschap vindt dat discussie over de mogelijkheid dat het virus uit een laboratorium onwenselijk is. Wellicht terugdenkend aan de gebeurtenissen na het influenzacongres op Malta van 2011, pleit Fouchier ervoor om die wetenschappelijke discussie over uit de weg te gaan. Ongetwijfeld zou zo'n debat inzichten opleveren, schrijft hij in zijn mail, "maar het bespreken van zulke beschuldigingen zou topwetenschappers

afleiden van hun werk en zou onnodig veel schade berokkenen aan de wetenschap in het algemeen en de Chinese wetenschap in het bijzonder.”

Offensief

Ondanks hun weinig wetenschappelijke strekking vallen Fouchiers woorden in goede aarde. Al enkele dagen na de conferentie stuurt Kristian Andersen, samen met enkele collega-onderzoekers die ook aanwezig waren in de telefonische conferentie, een artikel naar *Nature Medicine*.²⁹ In dat artikel betoogt Andersen dat op basis van de genetische structuur het coronavirus wel van natuurlijke origine *moet* zijn en dat speculaties over een onnatuurlijke herkomst nergens op berusten.

Wetenschappers die niets willen weten van de laboratoriumhypothese verwijzen in de maanden die volgen veelvuldig naar Andersens artikel. Andersens stuk fungeert onder meer als wetenschappelijke onderbouwing voor een verklaring die in april 2020 verschijnt in *The Lancet*, waarin een aantal virologen de ‘lablekhypothese’ expliciet bestempelen als een ‘samenzweringstheorie’ en hun lezers oproepen om hun Chinese collega’s te steunen.³⁰ Uit emails die later boven water komen blijkt dat de verklaring een initiatief is van Peter Daszak, de directeur van de *EcoHealth Alliance*.³¹ Daszak verzweeg zijn rol in de totstandkoming van de verklaring. Hij verzuimde ook te vermelden dat de NIH via zijn organisatie het gain of function-onderzoek naar coronavirussen in Wuhan financierde.

Het offensief werkt. Wetenschapsjournalisten nemen het narratief grif over. De grote internetbedrijven achter belangrijke webfora als Twitter, Facebook, Instagram, YouTube en uiteraard LinkedIn gaan, in het kader van de strijd tegen ‘nepnieuws’, berichten over de mogelijke rol van gain of function-onderzoek in het ontstaan van SARS-CoV-2 verwijderen.

In het vroege voorjaar van 2021 is de campagne tegen de laboratoriumhypothese op zijn hoogtepunt. Een groep wetenschappers reist namens de WHO af naar China om uitsluitsel te geven over de origine van SARS-CoV-2. De delegatie, waarvan ook de Nederlandse viroloog Marion Koopmans deel uitmaakt, verblijft anderhalve week in China. De bewegingsvrijheid van de delegatie is beperkt en de leden krijgen geen toegang tot origineel materiaal, zo vertelt delegatieleider Peter Embarek later in een Deense documentaire.³² In plaats daarvan krijgt de delegatie kant-en-klare grafieken en tabellen van de Chinese overheid en een rondleiding door een museum, gewijd aan de inspanningen die het regime zich heeft getroost om

het virus te beteugelen. De delegatie mag ook een kort bezoek brengen aan het virologische lab in Wuhan.

De Chinese overheid heeft veel onderzoek laten doen waaruit zou kunnen blijken dat het virus uit de natuur komt. Onderzoekers hebben gezocht in vee, vleermuizen en voedsel, maar hebben het virus nergens aangetroffen. Volgens het Chinese materiaal is het virus als eerste aangetroffen bij mensen die de versmarkt in Wuhan hebben bezocht.³³ Daar is volgens Beijing het virus dus als eerste opgedoken – en niet in het virologische laboratorium dat met Amerikaans geld coronavirussen besmettelijker maakt.

Het eindrapport telt 120 bladzijden en daarvan gaan er nog geen twee over de lablekhypothese.³⁴ In die alinea's wordt verwezen naar het artikel dat Kristian Andersen schreef na de telefonische conferentie die Tony Fauci een jaar eerder organiseerde. Die publicatie zou volgens de schrijvers van het rapport al overtuigend hebben aangetoond dat SARS-CoV-2 uit de natuur komt.

Het eindrapport is onbevredigend. Zelfs de WHO is er niet over te spreken. 'Wat ons betreft liggen alle hypotheses nog op de tafel', vertelt Tedros Adhanom Ghebreyesus, de directeur van de WHO.³⁵ Ghebreyesus voegt daar nog aan toe dat hijzelf heeft gewerkt in een laboratorium. Hij weet hoe makkelijk het is om foutjes te maken. De WHO wil een tweede onderzoek, maar Beijing laat weten daar niet aan mee te zullen werken.³⁶

De Nederlandse nieuwsconsument ervaart hierover vrijwel niets. Die weet niet beter dan dat het onderzoek waaraan Koopmans heeft meegewerkt heeft aangetoond dat de theorie dat SARS-CoV-2 uit een laboratorium komt definitief is ontkracht. Toch blijft er in 2021 alsmaar nieuwe informatie naar boven komen die in een andere richting wijst.

Hulp van Drastic

De aanwijzingen voor een onnatuurlijke herkomst van SARS-CoV-2 komen vooral uit de koker van een collectief van enkele tientallen wetenschappers, burgerjournalisten en analisten die elkaar hebben gevonden via het internet. Half-serieus noemen ze zich Drastic, een afkorting voor *Decentralized Radical Autonomous Search Team Investigating COVID-19*.³⁷

De leden van Drastic vlooien door de wetenschappelijke literatuur en patenten. Ze doorzoeken met behulp van vertaalmachines databases en Chinese websites en traceren vergeten scripties. Ze verzamelen een indrukwekkende hoeveelheid *circumstantial evidence*. Met elke publicatie op Twitter en andere sociale media maakt Drastic de weggecensureerde laboratoriumhypothese een

beetje minder onwaarschijnlijk. Als de Amerikaanse president Joe Biden in 2021 zijn inlichtingendiensten vraagt om alle beschikbare kennis over de herkomst van SARS-CoV-2 te aggregeren³⁸, blijkt dat de beter geïnformeerde diensten zwaar leunen op het speurwerk van het collectief.

Drastic is natuurlijk niet de enige bron van informatie. Amerikaanse diplomaten lekken bijvoorbeeld berichten naar media waaruit blijkt dat experts van de Amerikaanse ambassade in China in 2018 aandacht vragen voor het virologische laboratorium in Wuhan.³⁹ Het is de ambassade duidelijk dat het lab potentieel gevaarlijk onderzoek doet, onder meer in opdracht van de Amerikaanse overheid, maar dat het laboratorium niet de middelen heeft om de kans op uitbraken te minimaliseren. De bron van de ambassade is de directie van het laboratorium. Die verzoekt de Amerikanen tijdens meerdere bijeenkomsten om steun.

Die steun blijft echter uit. Dat komt wellicht omdat Westerse inlichtingendiensten vermoeden dat in het lab van Wuhan ook wetenschappers rondlopen die zijn verbonden aan het Chinese leger. De Franse overheid, die destijds het virologische laboratorium in Wuhan voor de Chinezen heeft gebouwd, was zich daar volgens de onderzoeksjournalist Antoine Izambard pijnlijk van bewust.⁴⁰ De Fransen hadden ontdekt dat Wuhan voor meer laboratoriumwerkers uitrusting bestelde dan er volgens de directie in de labs gingen werken. De extra uitrusting zou wel eens bedoeld kunnen zijn voor wetenschappers van het Chinese leger die in het lab hun eigen projecten zouden gaan uitvoeren, vreesden de Fransen. Frankrijk negeerde dit gegeven echter omdat het de relatie met China liever goed wilde houden, aldus Izabard.

Een incident

Dat het water de bestuurder van het laboratorium aan de lippen staat, blijkt uit een artikel dat Yuan Zhiming, de directeur van het laboratorium in Wuhan, op persoonlijke titel publiceert in de *Journal of Biosafety and Biosecurity*.⁴¹ Het stuk verschijnt in september 2019 en beschrijft wat er mis is met de Chinese biolabs die met gevaarlijke organismen experimenteren. De wetenschappelijke organisaties houden, nadat de labs zijn gebouwd, geen rekening met de kosten die nodig zijn voor het onderhoud van de apparatuur. Er zijn zelfs laboratoria die helemaal geen fondsen hebben voor dat vitale onderhoud, bekent Zhiming.

Een dag nadat Zhimings artikel verschijnt, op 12 september 2019, gebeurt er volgens de speurders van Drastic in het Wuhan Institute of Virology iets merkwaardigs.⁴² Het lab haalt de virusdatabase van het laboratorium van het web. De database bevat de genetische sequenties van duizenden virussen

waarmee het laboratorium heeft gewerkt. Volgens Drastic bevatte de database 15.000 vleermuisvirussen. Inlichtingendiensten vermoeden dat het laboratorium getroffen is door een stroomstoring en dat er een incident heeft plaatsgevonden waarbij pathogenen zijn vrijgekomen.

Door het *off-line* halen van de database zou het laboratorium misschien hebben willen voorkomen dat bij een eventuele uitbraak de genetische code van de ziektekiem via de database geassocieerd zou kunnen worden met het lab. Als virologen tijdens de uitbraak de genetische sequentie van de virussen zouden bepalen en vervolgens op zoek zouden gaan naar informatie over de nieuwe ziektekiem, dan bestond immers de kans dat ze zouden stuiten op de Wuhan-databank. Als het betreffende virus ook nog eens uitsluitend in die databank stond vermeld - en nergens anders - dan hadden de betreffende virologen meteen een donkerbruin vermoeden waar de uitbraak zou zijn begonnen.

Na 12 september, in het najaar van 2019, worden in Wuhan opmerkelijk veel mensen ziek. Onder de eerste zieken bevinden zich ook drie onderzoekers van het Wuhan Institute of Virology, aldus Amerikaanse inlichtingendiensten.⁴³ Uit analyse van satellietbeelden blijkt dat het op de parkeerplaatsen van de ziekenhuizen in Wuhan na 12 september ongewoon druk is, aldus een onderzoek van de *Boston University School of Public Health*. Tegelijkertijd verandert het internetgedrag van de inwoners van Wuhan. In de Chinese zoekmachine Badoo zijn zoektermen als 'diarree' en 'hoest' - allebei vroege symptomen van een coronabesmetting - *trending*.⁴⁴

De lokale autoriteiten beseffen dat er een onbekende ziekte rondwaart in Wuhan, aldus berichtgeving door lokale media. Desondanks gaan de *Military World Games* in Wuhan in oktober 2019 gewoon door. Meer dan 9000 militaire atleten uit 109 landen komen samen om het tegen elkaar op te nemen. De deelnemers merken dat er een apocalyptische sfeer hangt in de megastad. De straten zijn uitgestorven, uitgaansgelegenheden zijn gesloten. Wuhan is in lockdown.

Sommige sporters worden ziek. Ze moeten hoesten, krijgen koorts, hoofdpijn, slaapproblemen en braakneigingen. Zestig ziek geworden Canadese deelnemers verblijven tijdens hun terugkeer in een allerijl speciaal afgesloten deel van het vliegtuig.⁴⁵

Achteraf rapporteren artsen en gezondheidsautoriteiten in landen die deelnamen aan de Military Games dat SARS-CoV-2 al in de laatste weken van 2019 is gaan circuleren. In het ene land vinden onderzoekers het nieuwe virus terug in het rioolwater,⁴⁶ in het andere land isoleren artsen het pathogeen bij

een patiënt met een raadselachtige ziekte.⁴⁷ Waarschijnlijk hebben de Games gefunctioneerd als een *superspreader event*.

Terwijl Beijing in 2019 in alle talen zwijgt over wat er in Wuhan gebeurt, zorgt het regime er wel voor dat het Wuhan Institute of Virology een nieuwe baas krijgt.⁴⁸ Websites en media maken geen melding van het aantreden van generaal Wei Chen. De aanstelling van Chen, een expert op het gebied van chemische en biologische oorlogsvoering, wordt pas in 2020 openbaar.⁴⁹ Volgens Amerikaanse diplomaten, die al in 2019 contact hebben gehad met Chen, is zij aangesteld door de communistische partij om orde op zaken te stellen in het virologische lab.

Vernietiging van codes

Als in 2020 niet meer te ontkennen is dat een ziekmakend virus zich vanuit Wuhan verspreidt over de wereld, blijft de weinig toeschietelijke houding van het Chinese regime onveranderd. Dat ondervindt de Amerikaanse moleculair bioloog Yujia Alina Chan.

Chan twijfelt openlijk aan de juistheid van de theorie dat SARS-CoV-2 van natuurlijke oorsprong is. De manier waarop het nieuwe coronavirus zich verspreidt, vindt Chan, past niet bij een nieuw 'natuurlijk' virus.⁵⁰ Virussen die overspringen van dier naar mens hebben tijd nodig om te leren hoe ze van mens naar mens kunnen springen. Het SARS-virus dat in 2002 gezondheidsautoriteiten hoofdpijn en slapeloze nachten bezorgde, circuleerde ongeveer een jaar. Het had aan die periode niet genoeg om die aanpassingslag te maken. SARS-CoV-2 kon het vreemd genoeg al vanaf het allereerste begin.

In een pre-print publicatie stelt Chan daarom voor om de genetische structuur van SARS-CoV-2-virussen, die vanaf het prille begin van de uitbraak tot het begin van 2020 zijn gevonden bij patiënten, met elkaar te vergelijken. Als het erfelijk materiaal van het virus in die periode op kritieke plekken grote genetische veranderingen heeft ondergaan, zou dat kunnen wijzen op een natuurlijke origine. Ontbreken die veranderingen, dan wijst dat misschien op een onnatuurlijke herkomst. Twee weken nadat Chans artikel verschijnt, geeft de Chinese overheid alle laboratoria en ziekenhuizen opdracht om monsters die SARS-CoV-2 bevatten te vernietigen.⁵¹ Om te voorkomen dat het virus ontsnapt, benadrukt Beijing. Een ongeluk zit tenslotte in een klein hoekje.

In diezelfde periode nemen virologen in Wuhan contact op met de databank van de Amerikaanse NIH. Onderzoekers in Wuhan hebben coronavirussen, die ze tijdens het allereerste begin van de uitbraak aantreffen, geïsoleerd en

vervolgens hun genetische structuur achterhaald. Omdat ze wilden achterhalen om wat voor virussen het ging, hebben ze de genetische codes ingevoerd in de zoekmachine van de databank – uiteraard zonder succes, want de genetische code van SARS-CoV-2 stond nog niet in publieke databanken.

Dezelfde virologen verzoeken de NIH om de ingevoerde viruscodes te vernietigen.⁵² De codes klopten misschien niet, geven de Chinese onderzoekers als reden. Ze willen voorkomen dat er verwarring ontstaat. De NIH is kennelijk overtuigd en geeft gehoor aan het verzoek.

De reguliere media schenken geen aandacht aan al deze merkwaardige gebeurtenissen. Wel berichten ze uitvoerig over onderzoek dat de complottheorieën over de onnatuurlijke herkomst van het virus ‘definitief naar de prullenbak’ zou moeten verwijzen. Kristian Andersen, Marion Koopmans en een aantal aanwezigen die in 2020 in de ‘Fauci-call’ zaten, publiceren bijvoorbeeld in 2022 een studie met die strekking als pre-print.⁵³ Het onderzoek is gebaseerd op Chinese gegevens, waaruit zou moeten blijken dat in de laatste weken opmerkelijk veel bezoekers van de versmarkt in Wuhan waren besmet met SARS-CoV-2. Of de gegevens kloppen is niet te controleren. En al zouden ze kloppen, dan nog sluiten ze de lablekhypothese niet uit. Maar tijdens de coronapandemie presenteren wetenschappelijke en journalistieke media zo’n studie als afdoende ‘bewijs’ om de lablekhypothese af te kunnen serveren.

Nieuwe media zijn echter kritischer. Bovendien lopen niet alle wetenschappers en journalisten in de reguliere media in het gelid. In 2021 pleiten wetenschappers in een brief in het wetenschappelijke tijdschrift *Science* voor het rehabiliteren van de lablekhypothese.⁵⁴ De gerenommeerde wetenschapsverslaggever Nicholas Wade publiceert op meerdere plaatsen een grondig onderbouwd artikel over de mogelijke artificiële natuur van het virus, dat door zowel de nieuwe als de oude media wordt besproken.⁵⁵

Een offerte voor SARS-CoV-2

In de nazomer van 2021 lekt een document uit dat onder andere omstandigheden de laboratoriumhypothese had getransformeerd in een serieuze theorie.⁵⁶ Het gaat om een onderzoeksvoorstel dat in 2018 is ingediend bij de Amerikaanse *Defense Advanced Research Projects Agency* (DARPA). DARPA is het wetenschappelijke onderzoeksbureau van het Amerikaanse leger.

Het voorstel is afkomstig van de EcoHealth Alliance, de organisatie die door de NIH meermalen is gebruikt om onderzoek naar coronavirussen te financieren in Wuhan. Het voorstel heet *Project Defuse: Defusing the Threat of Bat-Borne Coronaviruses* en beschrijft hoe onderzoekers uit Wuhan op zoek gaan naar potentieel riskante virussen in een mijnencomplex in het Chinese Yunnan. Daar had het lab van Wuhan al een paar jaar eerder, na de mysterieuze dood van enkele mijnwerkers, een serie interessante coronavirussen gevonden. Het lab wilde vervolgens de meest riskante virussen genetisch versleutelen en laten muteren, zodat de onderzoekers kunnen bepalen hoe dodelijk de virusvarianten in de toekomst zouden kunnen worden.

Op dat punt wordt het uitgelekte onderzoeksvoorstel pas echt interessant. In het voorstel gaan onderzoekers de coronavirussen uit de mijnen genetisch modifieren. Het lab in Wuhan wil met hulp van Amerikaanse wetenschappers nieuwe spike-eiwitten in de coronavirussen gaan plakken, zodat ze besmettelijker worden. Daarnaast willen ze in het laboratorium de virussen voorzien van een stukje genetisch materiaal dat de virussen normaliter niet hebben: een furine-splitsingsplaats. Dat stukje genetisch materiaal zal de virussen nóg besmettelijker maken. DARPA honoreert het voorstel niet, wellicht omdat het de risico's van het project te hoog inschat. De pandemie maakt echter aannemelijk dat het project toch is uitgevoerd.

Het uitlekken van het onderzoeksvoorstel leidt niet tot vervolgstappen. De autoriteiten negeren het, ook al is het document praktisch een schuldbekentenis.

Enkele maanden later publiceren moleculaire wetenschappers nog een puzzelstukje in *Frontiers in Virology*.⁵⁷ Ze hebben de genetische code voor de furine-splitsingsplaats van SARS-CoV-2 door alle databases gehaald en vinden hem niet in andere virussen.

Epiloog

‘Je zou toch denken dat elke plausibele oorsprong van een virus dat drie miljoen mensen heeft gedood, een serieus onderzoek verdient’, schreef Nicholas Wade in 2021. ‘Of dat het de moeite waard is om te onderzoeken of het voortzetten van gain of function-onderzoek verstandig is.’ Desondanks lijken de wetenschappelijke studies, de uitgelekte documenten en de mailwisselingen die boven water komen als puntje bij paaltje komt uiteindelijk weinig gewicht in de schaal te leggen. Er komt geen nieuw WHO-onderzoek naar de rol van het virologisch laboratorium in Wuhan. De Amerikaanse overheid ziet geen aanleiding om de afdeling van Fauci door te lichten. Ook in

Nederland gebeurt niets. Kritische vragen aan de Nederlandse actoren in de lablek-affaire blijven uit, onderzoek vindt niet plaats.

Toch zijn er hoopvolle ontwikkelingen. In de zomer van 2022 stapte Andrew Huff, een gewezen CEO van de Ecohealth Alliance, naar de rechter om zijn voormalige werkgever te dwingen om openheid van zaken te geven.⁵⁸ In interviews zegt Huff documenten te hebben overhandigd die bewijzen dat Ecohealth dingen doet die het daglicht niet kunnen verdragen. Ook in de grote wetenschappelijke media lijkt iets te gebeuren. In september 2022 publiceerde de *Lancet COVID-19 Commission* onder leiding van Jeffrey Sachs een evaluatie van de eerste dertig maanden van de coronacrisis, die toentertijd naar schatting al 18 miljoenen doden had veroorzaakt.⁵⁹ In dat artikel houdt de commissie nadrukkelijk de mogelijkheid open dat SARS-CoV-2 niet alleen is ontsnapt uit een laboratorium in Wuhan, maar ook is gecreëerd met hulp van Amerikaanse onderzoeksinstituten.

‘Overheden zeggen dat we ons hier niet mee zouden moeten bezighouden’, zei Sachs in een interview met *Current Affairs*.⁶⁰ “Dit zijn onze zaken, niet die van jullie.” Maar het zijn dus wél onze zaken. Het is belangrijk dat we weten wat er aan de hand is. Dit kan niet geheim blijven.’

¹ Onderzoek had nooit gemogen. (2012, 12 februari). De Telegraaf.

² Dierenarts overleed inderdaad aan vogelpestvirus. (2003, 22 april). Nu.nl.

³ Sellwood, C., et al. Bird flu: if or when? Planning for the next pandemic. *Postgraduate Med J* 2007;83:445-50.

⁴ Herfst, S., et al. Airborne transmission of influenza A/H5N1 virus between ferrets. *Science* 2012;336:1534-41.

⁵ Kraaijvanger, C.. Eén van de gevaarlijkste virussen ooit gemaakt. (2011, 24 november). Scientias.

⁶ PAHO/WHO. (2020). Ebola Virus Disease.

⁷ Enserink, M.. Scientists Brace for Media Storm Around Controversial Flu Studies. (2011, 23 november). Science.

⁸ Becker, S.. Hoe ver kun je gaan met een virus? (2012, 30 januari). Trouw.

⁹ Köhler, W.. H5N1-virus kan ook killer zijn. Rotterdamse virologen veranderen virus in pandemische variant. (2011, 25 november). NRC Handelsblad.

¹⁰ Lipsitch, M., et al. Reply to "Studies on influenza virus transmission between ferrets: the public health risks revisited". *mBio* 2015;6:e00041-15.

¹¹ Klotz, L.. Human error in high-biocontainment labs: a likely pandemic threat. (2019, 25 februari). Bulletin of the Atomic Scientist.

¹² Selgelid M. J. (2016). Gain-of-Function Research: Ethical Analysis. *Science and engineering ethics* 2016;22:923-64.

-
- ¹³ Peiris, J.S., et al. & SARS study group (2003). Coronavirus as a possible cause of severe acute respiratory syndrome. *Lancet*, 2003;361:1319-25.
- ¹⁴ Fouchier, R.A. Aetiology: Koch's postulates fulfilled for SARS virus. *Nature* 2003;423:240.
- ¹⁵ Demmler, G.J., et al. Severe acute respiratory syndrome (SARS): a review of the history, epidemiology, prevention, and concerns for the future. *Seminars in Pediatric Infectious Diseases* 2003;14:240-4.
- ¹⁶ Qiu, J.. How China's 'Bat Woman' Hunted Down Viruses from SARS to the New Coronavirus. (2020, 1 juni). *Scientific American*.
- ¹⁷ Kaiser, J., Malakoff, D.. U.S. halts funding for new risky virus studies, calls for voluntary moratorium. (2014, 17 oktober). *Science*.
- ¹⁸ Kaiser, J.. NIH lifts 3-year ban on funding risky virus studies. (2017, 12 december). *Science*.
- ¹⁹ Taylor, D. B.. A Timeline of the Coronavirus Pandemic. (2021, 17 maart). *New York Times*. <https://www.nytimes.com/article/coronavirus-timeline.html>
- ²⁰ Cucinotta, D., et al. WHO Declares COVID-19 a Pandemic. *Acta Bio-Medica: Atenei Parmensis* 2020;91:157-60.
- ²¹ US immunologist who had emailed Fauci that Coronavirus 'looks engineered' deletes Twitter account after his lies were exposed. (2021, 7 juni). *OpIndia*.
- ²² Ge, X.Y., et al. Isolation and characterization of a bat SARS-like coronavirus that uses the ACE2 receptor. *Nature* 2013;503:535-8. 1
- ²³ Menachery, V.D., et al. A SARS-like cluster of circulating bat coronaviruses shows potential for human emergence. *Nature Medicine* 2015;21:1508-13. 5
- ²⁴ Eban, K.. In Major Shift, NIH Admits Funding Risky Virus Research in Wuhan. (2012, 21 oktober). *Vanity Fair*.
- ²⁵ Koert, W.. Nederlanders bij Fauci's spoedoverleg over herkomst corona. (2021, 10 juni). *OverNu*.
- ²⁶ Lam, T. T., (2020). Identifying SARS-CoV-2-related coronaviruses in Malayan pangolins. *Nature* 2020;583:282-5.
- ²⁷ Segreto, R., et al. (2021). The genetic structure of SARS-CoV-2 does not rule out a laboratory origin: SARS-COV-2 chimeric structure and furin cleavage site might be the result of genetic manipulation. *BioEssays: News and Reviews in Molecular, Cellular and Developmental Biology* 2021;43:e2000240.
- ²⁸ Kaina B.. On the Origin of SARS-CoV-2: Did Cell Culture Experiments Lead to Increased Virulence of the Progenitor Virus for Humans?. *In vivo (Athens, Greece)*, 2021;35:1313-26. 4
- ²⁹ Andersen, K.G.. The proximal origin of SARS-CoV-2. *Nature Medicine* 2020;26:450-2.
- ³⁰ Calisher, C., et al. Statement in support of the scientists, public health professionals, and medical professionals of China combatting COVID-19. *Lancet* 2020;395:e42-e43.
- ³¹ Suryanarayanan, S.. EcoHealth Alliance orchestrated key scientists' statement on "natural origin" of SARS-CoV-2. (2020, 18 november). *US Right To Know*.
- ³² Gøtzsche, P. C.. The head of WHO's COVID-19 mission reveals China's total cover up on Danish TV. (2021, 20 augustus). *Institute for Scientific Freedom*.
- ³³ Lu, R., et al. Genomic characterisation and epidemiology of 2019 novel coronavirus: implications for virus origins and receptor binding. *Lancet* 2020;395:565-74.
- ³⁴ WHO. (2021). WHO-convened global study of origins of SARS-CoV-2: China Part.
- ³⁵ WHO calls for further studies, data on origin of SARS-CoV-2 virus, reiterates that all hypotheses remain open. (2021, 30 maart). *WHO*.
- ³⁶ China Has Rejected A WHO Plan For Further Investigation Into The Origins Of COVID-19. (2021, 22 juli). *Associated Press*.
- ³⁷ Eban, K.. The Lab-Leak Theory: Inside the Fight to Uncover COVID-19's Origins. (2021, 3 juni). *Vanity Fair*.
- ³⁸ Statement by President Joe Biden on the Investigation into the Origins of COVID-19. (2021, 26 mei). *The White House*.
- ³⁹ Rogin, J.. In 2018, Diplomats Warned of Risky Coronavirus Experiments in a Wuhan Lab. No One Listened. (2021, 8 maart). *Politico*.

-
- ⁴⁰ Izambard, A.. L'histoire secrète du laboratoire P4 de Wuhan vendu par la France à la Chine. (2020, 30 april). Challenges.
- ⁴¹ Zhiming Y. Current status and future challenges of high-level biosafety laboratories in China. *Journal of Biosafety and Biosecurity* 2019;1:123-7.
- ⁴² Drastic. An investigation into the WIV databases that were taken offline. Pre-print. Researchgate 2021. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.28029.08160>
- ⁴³ Gordon, M.R., et al.. Intelligence on Sick Staff at Wuhan Lab Fuels Debate on Covid-19 Origin. (2021, 23 mei). Wall Street Journal.
- ⁴⁴ Nsoesie, E.O., et al. Analysis of hospital traffic and search engine data in Wuhan China indicates early disease activity in the Fall of 2019. *HMS Scholarly Articles* 2020.
- ⁴⁵ Houston, M. More athletes claim they contracted COVID-19 at Military World Games in Wuhan. (2020, 17 mei). Inside The Games.
- ⁴⁶ Fongaro, G., et al. The presence of SARS-CoV-2 RNA in human sewage in Santa Catarina, Brazil, November 2019. *The Science of The Total Environment* 2021;778:146198.
- ⁴⁷ Amendola, A., et al.. Evidence of SARS-CoV-2 RNA in an Oropharyngeal Swab Specimen, Milan, Italy, Early December 2019. *Emerging Infectious Diseases* 2021;27:648-50.
- ⁴⁸ House Foreign Affairs Committee Report Minority Staff. (2021). The Origins of Covid-19: An Investigation of the Wuhan Insitute of Virology.
- ⁴⁹ Gertz, B.. Chinese Maj. Gen. Chen Wei takes leading role in coronavirus fight. (2020, 16 februari). Washington Times.
- ⁵⁰ Zhan, S. H., et al.. SARS-CoV-2 is well adapted for humans. What does this mean for re-emergence? Pre-print. Researchgate 2020.
- ⁵¹ Fredericks, B. China admits to destroying coronavirus samples, insists it was for safety. (2020, 15 mei). New York Post.
- ⁵² Bloom J.D. Recovery of Deleted Deep Sequencing Data Sheds More Light on the Early Wuhan SARS-CoV-2 Epidemic. *Molecular Biology and Evolution* 2021;38:5211-24.
- ⁵³ Worobey, M., et al. The Huanan market was the epicenter of SARS-CoV-2 emergence. *Zenodo* 2022.
- ⁵⁴ Bloom, J.D., et al. Investigate the origins of COVID-19. *Science* 2021;372:694.
- ⁵⁵ Wade, N.. Origin of Covid - Following the Clues. (2021, 3 mei). Medium 2021.
- ⁵⁶ Lerner, S., H., et al.. Leaked Grant Proposal Details High-Risk Coronavirus Research. (2021, 23 september). Intercept.
- ⁵⁷ Ambati, B. K., et al. MSH3 Homology and Potential Recombination Link to SARS-CoV-2 Furin Cleavage Site. *Emerging and Re-emerging Viral Diseases* 2022;2:834808.
- ⁵⁸ Eliah, S. Everyone needs to know the truth". Former EcoHealth Alliance VP turned whistleblower speaks out. (2022, 23 september). Trial Site News.
- ⁵⁹ Sachs J., D., et al.. The Lancet Commission on lessons for the future from the COVID-19 pandemic. *Lancet*. 2022 Oct 8;400(10359):1224-80.
- ⁶⁰ Robinson, N. Why the Chair of the Lancet's COVID-19 Commission Thinks The US Government Is Preventing a Real Investigation Into the Pandemic. (2022, 2 augustus). Current Affairs.